

HATOS SZÁMÚ SZON

NICOLÁS GUILLÉN

Yoruba vagyok, jajom yoruba,
lukumi.
Yoruba vagyok, földem Kuba,
legyen jajom ura Kuba, sírásomé, mely yoruba,
vidám sírásom yoruba,
mindig hallani.

Yoruba vagyok,
így dalolok,
így zokogok,
mikor nem vagyok yoruba,
vagyok kongói, mandinga, karabali.
FigyeljeteK, barátaim, dalom mindenütt hallani:

Remény szavára
mozdul a tánc ma:
enyém tiéd már,
tiéd enyém lett,
messzi folyóvíz
vérem és véred.

A szeiba szeiba a lombos ággal,
az apa apa jön a fiával,
a teknősbéka páncélban lábál.
Törjön szét a szon magától
és a tánc, mit a nép táncol,
mell mellel,
pohár pohárral,
rum rummal a rumospohárból!

Yoruba vagyok, vagyok lukumi,
mandinga, kongói, karabali.
FigyeljeteK, barátaim, dalom örökké hallani:

Egy úton jövünk messziről régen,
ifjan és vénen,
fehér és néger, mulatt mindenki,

ősét ki sejtí, nem tudja senki,
mulatt mindenki,
Szent Berenító, ősét ki sejtí,
mulatt mindenki,
fehér és néger, messziről régen,
mulatt mindenki,
Szűz Máriával, nem tudja senki,
mulatt mindenki,
mulatt mindenki, Szűz Máriával
Szent Berenító, mulatt mindenki,
mulatt mindenki, Szent Berenító,
Szent Berenító Szűz Máriával,
Szűz Máriával Szent Berenító,
mulatt mindenki . . .

Yoruba vagyok, vagyok lukumi,
mandinga, kongói, karabali.
Figyeljétek, barátaim, dalom mindenütt hallani:

Mulatt, ugorj te,
cipódet dobđ le,
azt mondd a fehérnek: — jöjj ide már!
Itt ma a táncban mindenki társ lett;
nézz szét: ne állj meg,
figyelj: ne állj meg,
igyál: ne állj meg,
egyél: ne állj meg,
így élj: ne állj meg,
mindenki dala ez, meg sose áll!

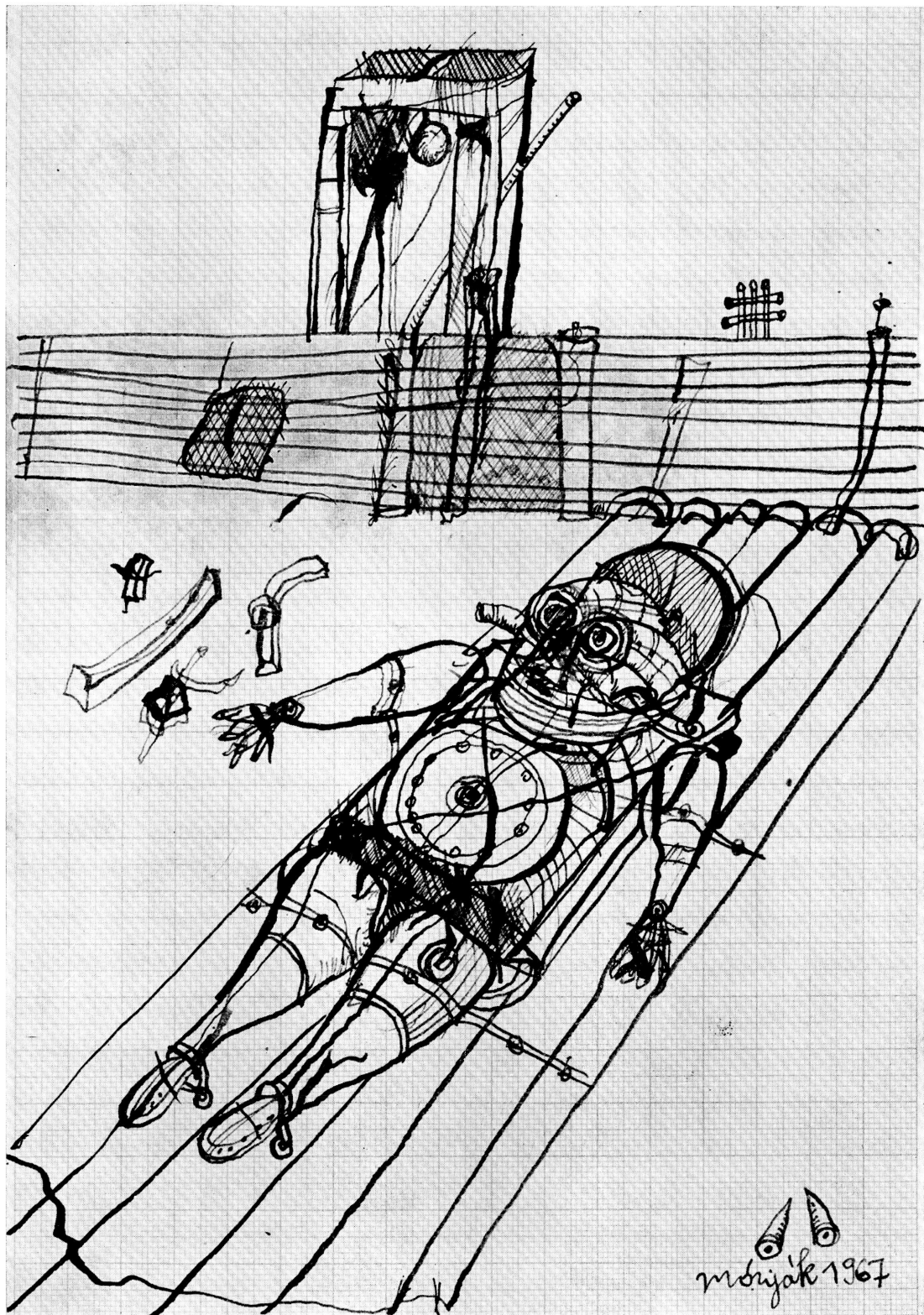
MENTEM ÉN EGY MESSZI ÚTON...

NICOLAS GUILLÉN

Mentem én egy messzi úton,
hogy a Halál jött felém.
— Barátom! — a Halál így szólt,
ám mit se feleltem én,
ám mit se feleltem én:
néztem csupán a Halálra,
ám mit se feleltem én.

Liliomszál volt kezemben,
hogy a Halál jött felém.
Kért a Halál, adjam néki,
ám mit se feleltem én,
ám mit se feleltem én,
néztem csupán a Halálra,
ám mit se feleltem én.

Haj, Halál,
ha lépted újra erre jár,
beszélgetni én megállok,

régi barátod,
liliomom kebleden lesz;
rég barátod,
kezedet köszönti csókom;
rég barátod,
én, megállok, rádmosolygok,
rég barátod.

VIRÁGBA BORULT FA LETTEM

NICOLAS GUILLEN

Virágba borult fa lettem,
virágtalan voltam tegnap,
virágba borult fa lettem,
virágtalan voltam tegnap:
népem tanított olvasni, karamba,
pedig népem
olvasni se tudott tegnap.

Honnan e sok virág rajtam,
ágam új meg új rügyet hajt,
honnan e sok virág rajtam,
ágam új meg új rügyet hajt,
idők idejéből pattant, karamba,
idők idejéből,
a Sierrában nőtt tegnap.

Betűim hadsorba állnak,
nem fog rajtuk semmi rontás,
betűim hadsorba állnak,
nem fog rajtuk semmi rontás,
és leírom, a papíron, karamba,
a nevem írom:
José Miguel Carnesoltas.

Úgy bizony,
José Miguel Carnesoltas,
feketém,
José Miguel Carnesoltas,
leírom,
José Miguel Carnesoltas,
itt vagyok,
José Miguel Carnesoltas,
rajta hát,
José Miguel Carnesoltas,
apám s én,
José Miguel Carnesoltas,
én Kubám,
José Miguel Carnesoltas,
újra csak,
José Miguel Carnesoltas,
úgy hívnak
José
Miguel.

HAVANNAI FARSANG

EMILIO BALLAGAS

A lámpa fönt imbolyog
(bamba uenibamba bó),
megszólalnak a dobok.
Az ördögök dala már a
napban, a rumban lobog!

„Most meglátod, én sohase sírok.
(Halamé lá kalimbanyé...)
Én ma minden férfit táncba hívok
(Hulume lá kumbumbanyé.)”

Száll a szent a levegőben,
imaháton lovagol.

„Tam, tam, jeride, tam tam,
a táncodat akarom.”
Fehér fogú a kajmitó,
fehér húsú az anón.

A farsang lámpája horkol,
forgolódik, imbolyog.
Rekedten dalol a farsang,
rekedten dübög a dob!

És... Eredj a dombra!... Üsd meg a dobot!
Izzadt négerek táncolnak amott.
(Könyörögnek a yoruba dalok.)
Lábuk sikamlós kövön korcsolyáznak,
lábuk a rumszag felé tántorog.

Lármás papagájból
tépett papagájtoll,
díszeivel táncol
Fermina Quintero.
Zöldszínű madárból
tépett zöld madártoll.
Sírjunk, sírjunk, meghalt
már Papá Montero!

A farsang lámpája horkol,
forgolódik, imbolyog.
Rekedten dalol a farsang,
dühösen dübög a dob...
Kongát vernek a dobok!

A néger farsang megy a nap alatt,
vállak mozdulnak, könyörgés szalad.
És... Eredj a dombra! (Könyörgés alatt
megy a farsang, míg a nap elmarad.)

Az ördögök dala már a
napban, a rumban lobog!

Táncot járnak a néger nők,
derekukon fény ragyog.
Orrcimpáik csöpp ablakok,
bennük nyílnak hirtelen
az érzéki szerelem...

Az üstdobok ütemére
már a konga itt terem...

Eredj a dombra, üsd meg a dobot!
Izzadt négerek táncolnak amott.
(Táncuk megfordul, lesi a napot,
de nem találja, mert már elfutott.)

A farsang fénye most új lángra kapott,
a négerek a rumban széndarabok.
A farsang forogva bolyong a nap alatt,
a Katedrális terére szalad.
A San Juan de Dios útján kanyarog,
előtte jönnek a könnyörgő dalok.

„Fújd el a gyertyát,
íme a halott.
Kösd meg a kendőt,
Csangó szalad ott.”

„Gyújtsd meg a gyertyát,
elment a halott!
Gyújts ma két gyertyát,
Csangó jön amott!”

A farsang remegve a térre futott,
a San Juan de Dios útján kanyarog,
az éjben, a dobon könnyörgő dalok.

Dübögve, dobogva
dübög a dob,
kanyarog a konga,
üti a dobot.
Íme az új konga
imába fogott,
táncolva, dalolva
üti a dobot!

Az éj sötét terén már a rumbát járja
a hold. Széles csípője forog a táncra.
Fehér keményítő farkával a hold
táncra kel amott,
a testén selyem.
Az éjszaka sötét terén megjelen
a csillagok új farsangja hirtelen.
Nézi a néger, neki dobol dobja,
marakája csattog. Kalapját feldobja!

Megfordul a rumba,
hallgat a balumba,
lándzsán repül újra,
felszáll a harag.

Púpos hátú macskák
nyávognak az égre.
Kutyák ugatása
vet árnyat az éjbe.

Holtak mozdulnak az ültetvényeken.
Lánc csikordul az éjben félelmesen.
Villám villan, a fény kegyetlen kése
hegyével fúródik a néger éjbe.
Sirás és kísértet, tücsök és kolomp:
a múlt láncai ... és ... közel már a domb!
Sűrű nádlé, vér az udvar közepén,
könyörög az üstök mélyén a remény.

Szentjánosbogár fénye, megdermedt nyüszítések,
háztetőkön át szökik a kóbor lélek.
Egy öreg templomon túl elhal az ének,
egy utca végén eltűnik a rumba.

Fújd el a gyertyát.
Gyűjtsd meg a gyertyát!
Fel a lámpával.
Le a lámpával.

Hosszú farkával jön a kobra.
Hosszú farkával haldokolva
a néger farsang megy a dombra.
A néger farsang eltűnt, nincs sehol!
Messze! ... Messze már ... amott haldokol.
Lobban a gyertya — senki sem dobol.
A néger farsang eltűnt, nincs sehol!

N É G E R É N E K

R A M O N G U I R A O

Kukurikúúú!

Szürke szárnyak
ezer útja,
hív Oriente;
nem felel egy se,
ha megkérded:
kitudjamerre.

Kukurikúúú!

Hongolohongo,
országod Kongó,
feteke kincsem,
vidd kezed innen,
fejcskéd reszelő,
a kakas errejő,
csíp ám, te fiú!

Kukurikúúú!

— Csíp ám, te fiú,
kicsi néger!
Kukurikúúú,
kicsi néger,
kukurikúúú.
Védj meg, Babalú!

— Hongolohongo,
országod Kongó!
Babalu-ayé!
A kakas elment.
Babalu-ayé!
A kakas elment.

HIMNUSZ A HALÁLHOZ

JOSE A. BARAGANO

Sosem készebb fejem a guillotine-ra!
Nem én leszek e hajó utolsó utasa
Vágják ki szemem lepkéi
Üvegébe karcolt pillantásom beszédét

Tekintetének kísérteties szillogizmusába lépek
Nincs melléknév e nyelvben
Minden egyetlen név akár a semmi
Ez az enyém
Utolsó és örök találkám a halállal
Miként ő semmi más
Se örömök se győztes hajnalok
A víz az ő legigazabb alakja

Beszélnék hozzá nyelvemen minden övé
Figyelő füle hallgat
Hol édes elmúlás mondataink halála

Ha színt keresne magának a kobra nyakláncát ölténé fel
Ha elemet keresnék néki a vizet kínálnám
Ha nevet keresnék néki a névtelen nevet kutatnám
Ó halál te egyetlen létező titok
Utolsó erős ütés akár életem
Mily kár hogy nem remeghet mélységemben
Létezésem egy csonttal több fehér csontvázadon

Mert nem térek majd vissza soha már
Érezni az élet hűvösét
Téged érzek minden mozdulatomban
Minden homályos kötöttségemben
Mert a szabadság városfala vagy
Minden ember legfőbb tulajdona
Senki se halna meg értem te és én tudjuk ezt
Létezésem vas-bizonyossága vagy
Nem félem nem dicsérem ajándékaid
Látlak ragyogni választott alakodban

Meghalni voltaképpen semmi
A halál semmi más
Zengő és tiszta semmivé levés

Meghalni ennyi bejárni mélységeidet
Vigasztalódní arcunk fehér színében
Az egyetlen és végleges változás után

Neveltjei a barna elmúlásnak
Az örület és félelem fekete idejében
Mikor nem nő se fa se láng
Bérbe vesszük e bántalmakkal bevetett mezőt

Mi vagyunk
Szervek nélküli testének egyetlen szerve
Nem tudom mily eszme igaza idézi őt
Mily megnevezhetetlen pihenés
Mily súlytalan súly
Am tükre mélyén
Míg a szabadság és a szerelem tőlem elszökik
Állandó és kötetlen találkám van a halállal
Szép még az idő semmi se szólít!

A M Á S I K

(1959. január 1.)

ROBERTO FERNÁNDEZ RETAMAR

Mi, a tovább élők, miképp
élhetünk tovább mások életével?
A börtönben értem ki halt meg,
a golyó, a nekemszánt, ki ért el,
szívem helyett máséba tévedt?
Melyik halott helyett élek a földön,
csontjait csontjaimban őrzöm,
szemét kitepték, ma én nézek
tekintetemben a szemével,
és ez a kéz nem az övé,
és ez a kéz nem enyém immár,
sebzett szavakat írok egyre,
hogyan éljem tovább őt, ki nincs már?

A PLAYA GIRON - I GYŐZELEM

(Részletek egy versciklusból)

FAYAD JAMIS

AZ ÁRULÁS KOPOGTAT

Aludtak még a városok a gyári füst sötétje alatt.
Aludtak még a mezők a harmat tiszta takarója alatt.
Aludtak a gyerekek az árnyékban, és az ablakokba
küldte aludni nedves és lágy leheletét az éj.
Mennyi ember virrasztott lámpafénynél,
új eszméket alkottak, keményeket, mint a gránit,
amiből az öröm és munka új élete épül.
Mennyi ember vette kézbe a puskát a csöndes sarokból,
a műhelyzúgából, a gyantától aranyló fatörzs mögül,
a morajló hullámok mellett, az ágak és a csillagok alatt.
Mindenütt szélesesen és kéken nőtt a szerelem, mint az éj,
asszonyt váró férfiszerelem, szerelme a munkát szeretőknak,
a hazát őrző férfiak örök, győzhetetlen szerelme.
Mialatt a szerelemből született minden erő, vére, kalapácsé és
harmaté,
egüinket elárulták, kékje helyett puskaapor piszkos hullámverésével
jött a reggel,
a gyári zaj és az éber építők csöndje helyett dörejtel jött a reggel,
a nyíló ablakok helyett romokkal jött a reggel,
és a halál kicsiny, sötét helyeket keresett magának a szigeten.
Így érkezett a halál utat nyitni a földön,
a vízen és az égen,
utat a halállal megrakott szekereknek,
zöldbe öltözött halál, foltos, piszkos, idegen,
messziről érkezett halál, véres, vén bilincsekkel,
a rémület pislogó kovácsműhelyében kalapált
zörgő bilincsekkel.

KEZÜK NEM ILLATOS A FÖLD SZAGÁTÓL

Nem hoztak ide virágokat, se magvakat;
nem azért jöttek, hogy házainkban
kenyér vagy zene legyen,
nem azért jöttek, hogy letelepedjenek a küszöbre
a munka vagy szerelem gyönyörű
napjairól beszélgetni velünk.

Kezük nem illatos a föld szagától.

Nem azért jöttek, hogy a nyugalmas ház
téglaít összegyűjtsék,
nem azért jöttek, hogy harmattól és csillagoktól nedves
tehenet fejjenek kora reggel
nem azért jöttek, hogy kivágják a legvénebb fákat,
a mi asztalunk számára valókat,
nem azért jöttek, hogy minket olvasni tanítsanak,
se meggyógyítani sebesült kezünket,

nem azért jöttek, hogy álmainkat elkísérjék
ebben a verejtékkal és örömmel
naponta épülő világban.

Kezük nem illatos a föld szagától.

Kezük nem hozott ide galambbóbitákat,
se kukoricaleveleket, se ládákat könyvekkel teli,
kezük nem hozott ide olajtartályokat,
se poharakat, se kalapácsokat, se hegedűket,
kezük nem hozott ide reményt,
kezük nem hozott ide szerelmet,
kezük nem hozott ide barátságot,
kezük nem hozott ide örömet,
kezük nem hozott ide békét,
kezük nem hozott ide életet.

Kezük nem illatos a föld szagától.

H O L V A N N A K ?

M I G U E L B A R N E T

Az idő eliramlik,
és hasztalan keresed
és kérdezed
az öröm közepette
a nem sóhajtó szelet...

Hol vannak?

Milyen ablak nyílt ki lépteik után?
Milyen tavasz pirkadásában jöttek?
Milyen vér virágzott ki rügyeikből?

Nem tudtak olvasni, se írni,
se meghalni a lélektelen élet
cseréjeként,
se ragaszkodni dolgaikhoz, fűrgén
futottak, mint a sirály eltűnő
lépte a levegőben.

Hol vannak?

Milyen ágaskodó lovon ülnek a szélben?
Milyen bőr óvja őket hidegtől és esőtől?
Milyen pálmára kúsztak?
Sárga vizek milyen tócsája lett játékkuk?
Álmuk milyen kék csúcsokat keres?
Milyen sár színezte őket golyóival?

Az idő elvégezte hallgatagon
munkáját.

Senki se tér vissza kérdezni már:

Hol van Pancho, a drágakő és lepke árusa?
Hol Patricio, az apácával, a királypávával, a halottal
és a holddal?

Hol Estrella, ki apró szőrszamarat kért tőlem?
Beteg családja volt
és mindig fáradt lába...
Hol van a fürge kiáltású,
a pehelykönnyű és kicsi?

És emlékezem és szólok: én láttam,
én tanú voltam.

Most rajtam a sor, egy pillanatra elgondolkozom:

Miért nyílt ki a szabadság, mint virág,
szívünkben?

És a szerelem szava, minden ajkon, először...

A vers folyója hullámszik tovább.
A hely, ahová tartunk,
mindenki ismerőse,
senki se lehet már tátott szájú kiáltás,
játsszótársa a csillagoknak...

Az idő eliramlik
jajszó nélkül,
ne ismétlje senki soha már
ugyanazt a litániát:

*..Lepke, drágakő, apáca, királypáva,
halott, hold..."* *

* A szerencsejátékok népi elnevezései Havannában a forradalom előtti években.